

Kohtuasi C-380/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

15. mai 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

9. mai 2019

Hageja ja apellatsioonkaebuse esitaja:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e.V.

Kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses:

Deutsche Apotheker- und Ärztebank eG

[...]

OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF

MÄÄRUS

kohtuasjas

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e.V (Saksamaa tarbijakaitsekeskuste ja
tarbijakaitseliitude föderaalne liit; edaspidi „Bundesverband“),

hageja ja apellatsioonkaebuse esitaja,

[...]

versus

Deutsche Apotheker- und Ärztebank eG,

kostja ja vastustaja apellatsioonimenetluses,

[...]

tegi Oberlandesgericht Düsseldorf'i (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis, Saksamaa) 20. tsiviilkolleegium 12. märtsi 2019. aasta kohtuistungil [...] **[lk 2]**
[...]

määruse:

I.

Menetlus peatatakse.

II.

Oberlandesgericht Düsseldorf (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis, Saksamaa) esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused, mis puudutavad 21. mai 2013. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (ELT 2013, L 165, lk 63) (edaspidi: „direktiiv“), tõlgendamist:

1. Kas direktiivi artikli 13 lõikes 2 sätestatud teavitamiskohustus, mille kohaselt tuleb lepingute üldtingimustes esitada artikli 13 lõikes 1 osutatud teave, tekib juba siis, kui kaupleja teeb lepingute üldtingimused allalaadimiseks kättesaadavaks oma veebisaidil, millel lepinguid ei sõlmita?
2. Kui esimesele küsimusele tuleb vastata jaatavalt, kas siis täidab kaupleja ka sel juhul oma teabe lepingute üldtingimustes esitamise kohustuse, kui ta ei esita teavet küll allalaadimiseks kättesaadavaks tehtud failis, vaid muus kohas kaupleja veebisaidil?
3. Kas kaupleja täidab oma kohustuse esitada teave lepingute üldtingimustes, kui ta annab lisaks üldtingimusi sisaldavale dokumendile **[lk 3]** tarbijale samuti tema poolt koostatud hinnakirja ja teenuste nimekirja eraldi dokumendis, mis sisaldab direktiivi artikli 13 lõikes 1 osutatud teavet?

Põhjendused

A)

- 1 Hageja on kõigi 16 tarbijakaitsekeskuse ja veel 25 Saksamaa tarbijate ja sotsiaalse organisatsiooni katusorganisatsioon. Ta on kantud pädevate üksuste nimekirja vastavalt rikkumise lõpetamise algatamise seaduse (Unterlassungsklagegesetz) §-le 4. Kostja on ühistupank.
- 2 Kostjal on veebisait aadressiga www.apobank.de. Veebisaidil ei ole võimalik lepinguid sõlmida. Veebisaidi impressumis teavitab kostja viisil, millele hageja iseenesest midagi ette ei heida, oma valmisolekust või kohustusest osaleda vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses. Lisaks

pakub kostja lepingute üldtingimuste allalaadimist PDF-dokumendina. See dokument ei sisalda andmeid valmisoleku või kohustuse kohta osaleda vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses.

- 3 Kui kostja tahab oma lepingute üldtingimusi lepingusse sisse võtta, siis saab tarbija lisaks lepingute üldtingimusi sisaldavale dokumendile samuti kostja koostatud hinnakirja ja teenuste nimekirja, mille pöördel ta teavitab oma valmisolekust vaidluste lahendamise menetluses osalemiseks.
- 4 Hageja leiab, et see äripraktika on vastuolus tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise seaduse (Verbraucherstreitbeilegungsgesetz, edaspidi „VSBG“) § 36 lõike 2 punktiga 2, sest teave tuleb esitada lepingu üldtingimustes.
- 5 Landgericht (esimese astme kohus) jättis rahuldamata hagi, milles nõuti, et kostjat kohustatakse täpsemalt nimetatud sunnivahendite ähvardusel, et ta hoiduks [lk 4] äritehingute raames tarbijatega sellest, et ta jätab kasutatavates lepingute üldtingimustes teavitamata, kas eksisteerib valmisolek või kohustus osaleda vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses, ning et ta hüvitaks hagejale tema kohtueelsed kulud. Oma otsuse põhjenduses märkis Landgericht (esimese astme kohus) põhiliselt, et hageja poolt vaidlustatud äripraktika ei ole vastuolus VSBG § 36 lõikega 2. See paragrahv nõuab VSBG § 36 lõikes 1 osutatud teabe esitamist koos lepingute üldtingimuste kasutamisega. Lepingute üldtingimuste avaldamine veebisaidil ei kujuta endast juba kasutamist, sest kasutamine eeldab, et lepingupool esitab need teisele lepingupoolele lepingu sõlmimisel. Peale selle piisab lepingute sõlmimisel VSBG § 36 lõike 2 punkti 2 nõuetele vastamiseks eraldi juhendi andmisest koos lepingute üldtingimustega. Küsimust, kas ja milliseid lepingute üldtingimusi kasutatakse, tuleb nimelt hinnata konkreetse juhtumi põhiselt. Need üldtingimused võivad koosneda mitmest tingimusest. Ka teave vaidluste lahendamise üksuse kohta võib ise olla lepingute üldtingimus. Lõpuks on kostja täitnud ka veebisaidi haldajana oma VSBG § 36 lõike 2 punktist 1 tuleneva teavitamiskohustuse. Vastavalt direktiivi artikli 36 lõikele 2 on veebisait teabe avaldamise peamine koht.
- 6 Hageja vaidlustab selle oma apellatsioonkaebuses, milles ta jääb oma esimese astme kohtus esitatud nõude juurde. Ta on arvamusel, et kasutamine § 36 lõike 2 punkti 2 tähenduses ei eelda konkreetse lepingu sõlmimist. Otsustav on üksnes see, kas kaupljal on lepingute üldtingimused üleüldse olemas. Veebisaidil avaldamine loob juba sel hetkel teabe esitamise kohustuse lepingute üldtingimustes. Teavitamine peab toimuma ka nende tarbijate suhtes, kes ei ole veel konkreetse lepingu sõlmimiseks kaupleja poole pöördunud. Seega ei piisa teabe andmisest koos lepingute üldtingimustega. Viitamine veebisaidil olevale teabele eirab seda, et teabe andmise kohustus veebisaidil ja [lk 5] lepingute üldtingimustes eksisteerivad kõrvuti. Hageja oli juba esimese astme kohtus seisukohal, et eraldi juhendi andmine koos lepingute üldtingimustega ei ole piisav, sest vastavalt direktiivile tuleb teave esitada lepingute üldtingimustes. Lõpuks on teave lepingute üldtingimustes endis ka seetõttu oluline, et tarbijad omistavad

sellele erilist tähtsust. Tarbijad salvestavad või kindlustavad selle enda jaoks, et just vaidluse korral on võimalik sellele juurde pääseda.

- 7 Kostja on selle vaidlustanud ja kaitseb esimese astme kohtu otsust, sest peab seda õigeks.

B)

- 8 Kohtuvaidlusele hinnangu andmiseks asjakohased Saksa õigusnormid on sõnastatud järgmiselt:

§ 36 Tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise seadus (Gesetz über alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen – VSBG) § 36 – Üldine teavitamiskohustus:

(1) Kaupleja, kes haldab veebisaiti või kasutab lepingute üldtingimusi, peab tarbijat kergesti kättesaadaval viisil, selgelt ja arusaadavalt

1. teavitama sellest, mil määral ta on valmis või kohustatud osalema vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses ning
2. osutama juhul, kui kaupleja on võtnud endale vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses osalemise kohustuse või on osalemiseks seaduse alusel kohustatud, pädevale tarbijavaidluste lahendamise üksusele; viide peab sisaldama andmeid tarbijavaidluste lahendamise üksuse aadressi ja veebisaidi kohta ning kaupleja avaldust osalemiseks vaidluste lahendamise menetluses tarbijavaidluste lahendamise üksuses.

(2) Lõikes 1 osutatud teave

1. peab ilmuma kaupleja veebisaidil, kui kauplejal on veebisait, [lk 6]
2. tuleb esitada koos tema lepingute üldtingimustega, kui kaupleja kasutab lepingute üldtingimusi.

(3) Lõike 1 punktis 1 sätestatud teavitamiskohustusest on vabastatud kaupleja, kellel oli eelmise aasta 31. detsembril kümme või vähem töötajat.

- 9 Hageja apellatsioonkaebuse rahuldamine sõltub vastusest eelotsuse küsimustele, sest VSBG §-i 36, mis võtab üle direktiivi artikli 13, tuleb tõlgendada kooskõlas direktiiviga. Vastavalt selle sõnastusele näeb VSBG § 36 lõige 2 ette, et juhul, kui kaupleja kasutab lepingu üldtingimusi, esitatakse teave „koos“ lepingu üldtingimustega. Direktiivi sõnastus erineb sellest, sest vastavalt direktiivi artikli 13 lõikele 2 esitatakse teave vajaduse korral lepingute üldtingimustes. Sõnastus, et teave tuleb esitada lepingute üldtingimustes – ja nimelt mitte üksnes koos nende kasutamisega – vastab ka direktiivi teistele keeleversioonidele. Ingliskeelses versioonis on see näiteks nii „if applicable, in the general terms and

conditions“ või prantsuskeelses versioonis „le cas échéant, dans les conditions générales“.

- 10 Käesoleval juhul tõstatab see eeskätt küsimuse, mida tuleb mõista „vajaduse korral“ all, seega millal „kasutab“ kaupleja lepingute üldtingimusi VSBG § 36 tähenduses. Landgericht (esimese astme kohus) mõistis seda mõistet vastavalt Saksa tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch) tähenduses, mille kohaselt kasutab kasutaja sellega lepingute üldtingimusi, et ta esitab need teisele lepingupoolele lepingu sõlmimisel. Sellele vastupidiselt on võimalik direktiivi artikli 13 lõikes 2 sätestatud kohustust mõista nii, et ainuüksi juba lepingute üldtingimuste olemasolu viib selleni, et nendes tuleb esitada teave vaidluste lahendamise kohta. Seda näitab võrdlus teavitamiskohustuse teise juhtumiga, mis tugineb samuti ainuüksi veebisaidi olemasolule.
- 11 Kui vastavalt sellele loob teavitamiskohustuse juba lepingute üldtingimuste veebisaidil allalaadimiseks kättesaadavaks tegemine, kerkib küsimus, kuidas tuleb mõista väljendit „lepingute üldtingimustes“ direktiivi tähenduses. [lk 7]. Selle kohta on esitatud teine eelotsuse küsimus. Kostja on vaieldamatult täitnud veebisaidi haldajana oma kohustuse esitada teave vaidluste lahendamise kohta. Siiski on küsitav, kas see teave kujutab endast lepingute üldtingimuste veebisaidil kättesaadavaks tegemise korral teabe esitamist lepingute üldtingimustes. Selle vastu räägib – millele hageja esimese astme kohtus õigesti viitas –, et tarbija laadib lepingute üldtingimused sihtotstarbeliselt alla ja ei leia siis just nendest teavet.
- 12 Lõpuks kerkib sellest sõltumata küsimus, kas teave esitatakse siis „lepingute üldtingimustes“ direktiivi tähenduses, kui nendele lisatakse iga kord eraldi juhend. Landgericht (esimese astme kohus) osutas selles mõttes õigesti sellele, et lepingute mitmeosaliste või erinevate üldtingimuste kasutamine on võimalik ja tavaline ning lisajuhend kujutab endast siis ka lepingute üldtingimuste osa. Sellele vastupidiselt viib hageja seisukoht selleni, et teave tuleb esitada lepingute üldtingimuste igas osas. Selle poolt räägib siiski see, et tarbija säilitab lepingute üldtingimused tavaliselt eraldi ning lähtub sellest, et selles esitatakse teave valmisoleku kohta osaleda vaidluste kohtuvälises lahendamises. Tavaliselt sagedamini muudetavate hinnakirjade ja teenuste nimekirja puhul ei ole see samal määral tagatud.

[...]